

- [4] Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, art. 96a § 1 (Dz.U. z 2024 r. poz. 572 t.j.).
- [5] Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, art. 96a § 2 (Dz.U. z 2024 r. poz. 572 t.j.).
- [6] P. Bieś-Srokosz, P. Błasik, *Uгода administracyjna jako konsensualna prawna forma działania administracji publicznej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego” 2019, nr 107, s. 177.
- [7] P. Kamiński, *Konstrukcja i charakter prawny ugody jako uniwersalnego narzędzia rozwiązywania sporów prawnych*, Rozprawa doktorska przygotowywana w Katedrze Prawa Cywilnego i Handlowego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2022.
- [8] Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, art. 96m § 1 (Dz.U. z 2024 r. poz. 572 t.j.).
- [9] K. Walaszek, *Mediacja w Kodeksie postępowania administracyjnego jako instytucja służąca realizacji zasady polubownego rozstrzygania kwestii spornych*, „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM” 2020, nr 10, s. 251-264.

Тетяна Моржевська,
здобувач другого рівня освіти
освітньо-професійної програми «Психологія перемовин та медіація»,
Західноукраїнського національного університету (Україна)

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ У СІМЕЙНІЙ МЕДІАЦІЇ

Ефективність сімейної медіації при врегулюванні різного роду конфліктів, як-от: розлучення, поділу майна подружжя, визначення місця проживання дітей тощо, є очевидною. У нашому дослідженні ми намагаємося зосередити увагу на

особливостях застосування сімейної медіації при роботі з родиною, де розглядаються питання малолітніх та/або неповнолітніх дітей з урахуванням саме їхніх інтересів.

Найчастіше сторонами у процесі медіації виступають дорослі під впливом емоційної напруги, що часто заважає раціональному розумінню потреб власних дітей, використовуючи їх як «предмет спору» [1].

За А. Кетані [3], вкрай важливо надати дітям можливість спілкування (усно, письмово, через гру чи розповідь) з фахівцями, які допомагають їхнім батькам домовитися про майбутнє при зміні звичного розпорядку життя. Це дає змогу дітям особисто висловити свої переживання, побоювання і погляди з врахуванням їхніх потреб у процесі вирішення спорів. Часто в таких ситуаціях діти можуть бути занадто засмучені й неналаштовані на спілкування з медіаторами, що є додатковою перешкодою у дотриманні права дітей бути вислуханими.

Дослідження медіації з урахуванням інтересів дітей в Австралії, Канаді та Новій Зеландії [4] свідчать про значні переваги для дітей та їхніх батьків за умов ретельного планування з обома батьками для досягнення згоди щодо цілей, умов та способів залучення дитини. Сімейні медіатори повинні переконатися, що попередні умови для залучення дитини можуть бути виконані за сприяння та підтримки батьків/опікунів з дотриманням принципу конфіденційності.

Делікатне втручання медіатора може допомогти батькам/опікунам напрацювати практичні кроки для адаптації дітей, думки яких мають значення та беруться до уваги. Сімейні медіатори можуть спиратися на своє розуміння теорії прив'язаності та систем, сімейних взаємодій та комунікації [3].

Медіатор, який бере участь у підтримуючій бесіді з дитиною, може запевнити її в тому, що почуття дитини через ситуацію в її сім'ї є нормальними і зрозумілими. Такі зустрічі мають свої особливості й важливо, щоб в дитини не склалося враження, що на неї тиснуть чи її допитують [6].

Що стосується можливих недоліків залучення дітей до медіації, то варто враховувати такі потенційні наслідки [2]:

- посилення страждання та розгубленість дитини;

- відчуття дитиною додаткового емоційного навантаження, якщо вона дізнається про конфлікт між батьками саме під час медіації;
- дитина не поділяє юридичної відповідальності зі своїми батьками, адже батьки/опікуни несуть відповідальність за неї;
- дитина може відчувати, що її втягують у батьківські суперечки;
- відчуття дитини у ролі судді або арбітра у переговорах між батьками;
- дисбаланс влади між батьками та дітьми лежить поза межами медіації;
- авторитет батьків у прийнятті рішень «підривається», якщо дитина або медіатор сприймається як експерт;
- роль медіатора можуть сплутати з роллю радника або захисника дитини;
- залучення дитини може створити очікування, що ситуація для неї покращиться;
- дитина може відчувати тиск від батьків, чи одного з них, щодо висловлення своїх поглядів та почуттів;
- дитина може боятися, що її попросять зробити вибір;
- дитина, яка бачить, що її батьки розмовляють дружньо, може думати, що вони збираються знову зійтися, що підживлює надію на примирення.

Проте дослідження медіацій за участю дітей продемонстрували значні додаткові переваги з точки зору збереження позитивних стосунків та домовленостей, а також позитивних відгуків дітей [4].

Можливі переваги залучення дітей до медіації були висвітлені Л. Паркінсон [5], яка зробила наступні висновки:

- дитина потребує пояснень і заспокоєння від батьків;
- дитина легше адаптується, якщо є краща комунікація та розуміння рішення батьків;
- залучення дитини показує їй, що її бажання, погляди і почуття мають значення і що до них ставляться з повагою;
- вислуховування дитини – це спосіб проявити турботу;
- залучення дитини до медіації допомагає обом батькам/опікунам прислухатися до своєї дитини;

- батьки/опікуни можуть пояснити свої рішення та домовленості під час зустрічі з дитиною на медіації (інколи дорослим для цього потрібна підтримка медіатора);

- можливість розвіяти непорозуміння: наприклад, що дитина не хоче бачитися з одним із батьків, коли насправді все навпаки;

- можливість для дитини ставити питання, коментувати та пропонувати свої ідеї, а також висловлювати своє занепокоєння чи турботу;

- можливість полегшити спілкування і зменшити напругу у стосунках між батьками і дитиною;

- можливість конфіденційної зустрічі дитини з медіатором.

Проаналізувавши потенційні ризики, недоліки з позитивними аспектами залучення дитини в процес медіації, стверджуємо, що з одного боку, включення дитини в процес медіації визнає цінність дитини та полегшує її страждання, однак, з іншого боку, адаптація дитини після розлучення залежить від взаємодії низки змінних, включаючи якість стосунків у сім'ї, піклування, оточення дитини та динаміки сім'ї в цілому.

Підсумовуючи усе вище викладене, висновуємо, що у випадку, коли сімейні медіатори позитивно ставляться до переваги залучення дітей, вони з більшою ймовірністю зможуть заспокоїти тривожних батьків. Для цього вкрай важлива спеціальна підготовка сімейних медіаторів щодо залучення дитини та особиста готовність кожного медіатора. Враховуючи додаткову травматизацію населення через війну в Україні, ми вбачаємо велику потребу в підготовці майбутніх сімейних медіаторів для ведення процесу з урахуванням інтересів дитини, що сприятиме задоволенню інтересів усіх учасників медіації та налагодженню комунікації між ними.

Список використаних джерел:

1. Білик Т. Про сімейну медіацію. URL: http://www.metida.kiev.ua/ua/-about_mediation/ (дата звернення: 15.04.2024).

2. Cantwell B., The Emotional Safeguarding of Children in Private Law. *Family Law Journal*. 2010. P. 84-90.
3. Ketani A. Family Mediation in England and Wales: Children's Voice. *Anuario Jurídico y Económico Escurialense*. LI. 2018. P. 589-601.
4. Mediation Task Force Report, June 2014, Appendix 1. URL: <https://www.justice.gov.uk/downloads/family-mediation-task-force-report.pdf>. (дата звернення: 15.04.2024).
5. Parkinson L. Family Mediation Fourth edition. Jordan Publishing. UK. 2020. 350 p.
6. Walker J., Child-inclusive dispute resolution: time for change. *Family Law Journal*. 2015. P. 695.

Тетяна Подковенко,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри теорії права та конституціоналізму,
Західноукраїнський національний університет

Оксана Яремко,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЄС ЩОДО ТРАНСКОРДОННОЇ МЕДІАЦІЇ

Історія розвитку суспільства свідчить, що конфлікти і спори різного рівня, територіального поширення і тривалості виникають упродовж усього часу міжнародного спілкування. Сучасні процеси інтенсифікації міжнародних відносин зумовлюють потребу пошуку дієвих шляхів вирішення спорів, один з яких – медіація. З огляду на її потенційні можливості при врегулюванні спорів та конфліктів, медіація стає все більш затребуваною. Медіація є процесом, який дозволяє вирішувати спори і конфлікти у простіший та дешевший спосіб, ніж